

Эсэгэ ороноо, эхэ нютагаа эб хамта мандуулая!

БҮРЯДЫН АТГАЙ

Бүгэдэ арадай сонин

1998
январин
6

Үбэлэй үлүү дунда
харын
8
гарагай 3
ВТОРНИК
№ 2 (19843)
Газетин сэн хэлсэлтэ

1921 оной
декабриин
21-һээ гарана

ШЭНЭ ТЕХНИКЭНЭЭ ХАДААН ХҮРЭТЭР

"Бурятскпромпромснаб" гэжэ экономернэ эмхинин гол баазада хууш ханаар хорёологдоһон май дээр шэб шэнэхэн кэбтер нооһон шэрэтэй "нисей" түхэлэн тарьяа хялгын комбайнууд зээ хан жэрын. Зүүн тээгүүрнэ "ростор" гэдэг тэжээлэй арамалуудыг хуряадаг агархан машинанууд баһал гирише олоор өргөсүүлэн ялтай харууна. Эндэһэнэ холо бинэ бусадшые элдэб олон техникэ олон даа.

Урданайхида орходоо шэнэ трактор, машина эндэмнай уралтуй үсөөн. Арбаад жэлэй хана энэ ехэ ханаа соо дүүрэн хялжэ түхэр эмгэнүүд байдаг ю. Үнөөхи мүнэ ганганай үгы зэрхээ заводуудшые шэнэ техникэ болон олоор хуушэнгүй, ажакхынуудайшые

тэдэниие худалдажа абахань хураггүй үсөөн болоо, - гэжэ энэ баазын директор Евгений Матвеевич Бальжиров хэлэнэ.

Эндэ үсөөхэн хүн хүдэлдэг юм. Тэдэнэр заводуудһаа ерэнэн трактор, комбайн болон бусад машинануудыг хабсаргажа, хүдэлгэжэ, худалдахаар бэлэн болгодог ажалтай. Үшөө хүдөөгэй ажакхынуудһаа абганан хуушан трактор, машинанууд өөһэдэн запас зүйлнүүдые табижа заһабарилдаг, худалдахаар бэлэн болгодог. Эндэ дүршэлтэй механизаторнууд В.Б.Зурбанов, Н.Г.Кунгуров, А.В.Абзаев, В.К.Намханов, Г.Т.Рымарев болон бусад хүдэлэнэ.

Энээнһээ гадна, эндэнь хадаана гаргадаг цех би. Худалдахаар хэрэгтэй болоходонь, үдэр соо хэдэн зуу

мянган уташые, богонишые, бүүншые, нариншые хадаана гаргаха оньһон түхээрлэгэ хүдэлэнэ.

Гансахан шэнэ техникээ хараад, тэдэниемнан хэн худалдажа абанаб гээд хүдөлгээд хууша аргагүй. Али болохоор мүнэ оруулаха арга бэдэрхэл болонобди, - гэжэ эндэхи пунктын начальник Баир Дашиевич Холхоев хэлээ һэн.

Тиймэһээ энэл баазадаа талха татаха тээрмэ тодхохо байрыень барижа байнхай. Үшөө хүн зоной автомашинануудыг заһабарилжа, техникэ харууна хэжэ үгэхэ цех нээгээ. Иигээд удахагүй трактор, машинын шэнгэн түлишэ, тоһодолгын хэрэгсэлнүүдые хэхэ станци (заправочна) нээхээр хараална.

М.НАМЖИЛОВ.

Матвей ЧОЙБОНОВ

ШЭНЭ ЖЭТЭЙ ШАЖААН

Үбэлэй шарай
Эрбен үзэгдөөд,
Үнэ зүйнэм сагаалбал даа,
Үетэн нүхэдни хүхин
гүрлөөд,
Үнэн зүрхэнһөө уряалбал даа.

Сагаан үбгэншые
Сабдуур һэбюурээр
Сарьдаг уулануудһаа
Сахуурдахань хаш даа,
Сансарын бурхадые
Санаартан залажа,
Сан бун табижа,
Угтахань хаш даа!
Үхэр жэлнэйшые

Зорилгоёо үндэрлөөд,
Үзэмжын орондо
Мордохонь дүтлөө,
Бар жэлнай
Хүрээ мэдүүлхээ
Бурханай табисуураар
Буухань мэнэ болоо.
Арад түмэн
Угтамжын хадагаар
Аймаг нютагуудһаа
Молгохонь бэээ даа,
Аза талаантай
Үеын үхибүүд
Алтан ододтол
Толорхонь бэээ даа!

ОРОД ҮНЭН АЛДАРТЫН ШАЖАНАЙ ШЭТЫН БА ЗАБАЙКАЛИЙН ЕПАРХИЙН БҮРЯДАЙ ТОЙРОГОЙ ЖУРАМ ХАРГАЛЗАГША ПРОТОИРЕЙ ИГОРЬ АРЗУМАНОВТА

ТАНАЙ ЕХЭ НАНГИН ҮНДЭРЛЭГШЭ!

Арадай Хуралай бүхы депутадуудай, өөрынгөө зүгһөө Таниие, Танай нэрээр республикын үнэн алдартын приходуудай бүхы санаартан, жиндагуудые Христосой мүнэдэлһэн Агууехэ һайндэрөөр үнэн зүрхэнһөө амаршалхыемни зүбшөөгэй.

Буян хэшэгтэ Буряад орондо харуул гэгээн энэ һайндэрэй заларһан ушараар сэдхэлээ ханан, тэмдгэлэхэ зэргэтэйб гэбэл, шажанай заншалта гол шэглэлнүүдэй нэгэн болодог Үнэн алдартын шажан бол Буряад Республикын, мүн Байгал шадархи бүхы нютагуудай арадуудай оюун бодолой хүгжэлтэдэ, шажан мүргэлнүүдэй хоорондохи эблэл, харилсаанда шухала эрхэ нүхэсэл мүн болоно.

Рождествогой һайн һайхан эдэ үдэрнүүдтэ үнэн алдартын шажан дагагшадта энхэ тайбан, ажана амгааниие, мургэл шүтээнэй, олонийтын ажабайдалда шэнэ амжалтануудые хүсэнэб.

Хүндэлэгшэ
Буряад Республикын
Арадай Хуралай Түрүүлэгшэ М.И.СЕМЕНОВ.

ШЭНЖЭЛГЫН ДҮНГҮҮДТЭ АНХАРМААР

Республикын 10 районуудта, мүн Улаан-Үдэдэ үнгэрһэн жэлэй ноябрь-декабрь харануудта социологическа шэнжэлгэнүүд үнгэргэгдэһэн байгаа. Тус шэнжэлгэнүүдтэ бүхы респондентнүүдэй 43 процентнь эршүүд, 50 гаран процентнь эхэнэрнүүд, 35 процентнь буряадууд, 62,5 процентнь ородууд байгаа гэжэ Арадай Хуралай Түрүүлэгшын орлогшо А.Д.Карнышев сугларһан журналистнуудта мэдээсэбэ. Гэхэ зуура асуудалнуудта харюусагдай 40 процентнь хотонуудта ажаһуудаг, 20 процентнь районуудай түбүүдтэ ажаһуудаг, харин 20 гаран процентнь хүдөө нютагуудта ажаһуудаг зон болоно.

Социологическа лабораторин зүгһөө табигдаһан асуудалнуудай тоодо, жэшээлхэдэ, нимэ гол асуудал байгаа.

Хэрбээ мүнөөдэр хунгалта үнгэргөө һаа, республикын

Президентээр хэниие хунгаха байгааба?

Список соо 11 хүнэй нэрэ обог дурдахагдаһан байгаа. Социологическа шэнжэлгэдэ хабаадаһан хүнүүдэй 32,2 процентнь А.В.Потаповай түлөө, 18,2 процентнь А.Ч.Нимаевагай түлөө, 15 процентнь Б.Ц.Семеновой түлөө дуугаа үгэхэбди гэгээн харюунуудые үгэһэн байна. Бусад дурдахагдаһан хүнүүд шэнжэлгэдэ хабаадагшадтай олон процент абажа шадаагүй. Жэшээлхэдэ, М.И.Семенов 8,9 процент, А.С.Коренев - 7,8 процент хүнүүд дэмжээ гэхэ мэтэ. Гэбэшье асуудалда харюусагдай олонхын дунда зэргээр 45 наһатай, промышленна гү, али хүдөө ажакхын предпрятинин хүтэлбэрлэгшэдэй дундаһаа республикын президентые хунгахаар бэлэн байһанаа элэрхэйлээ.

С.ОЧИРОВ.

ХҮТЭЛБЭРИЛЭГШЭДЭЙ НУРАЛСАЛ ЭХИЛЭЭ

Республикын Хүдөө ажакхын болон эдэе хоолой министрствын үүсхэлээр үбэлэй харануудта аймагуудай хамтын, таряашадай (фермерскэ) ажакхынуудай, мүн хүдөөгэй элдэб хамжаан болон нэггэдэлнүүдэй хүтэлбэрлэгшэдэй нуралсал хоёрдохи жэлээ түгээгдэжэ байна.

Үнгэрһэн 1997 оной декабриин һүүл багаар түрүүшын бүлэг хүтэлбэрлэгшэд тинмэ нуралсал гараба. Тэдэнэй дунда Загарайн аймагай "Тигант" колхозой түрүүлэгшэ А.Т.Стоничев, Харин аймагай Дээдэ Тайлсын хамтаралай директор П.П.Помуран, Кабанскын аймагай Байгалай ОПХ-гай директор Н.И.Шолен болон бусад гурбан үдэрэй богонихон болзорой нуралсал гаража, атгестаци гэхэ гү, али бизнес-түсэб амжалтаттай хамгаалжа, гол түлэб үндэр сэлхэлтэ, дээдэ категори абаа.

Нуралсалай удаадахи хэшээл манай институтта 1998 оной январин 12-һоо эхилхэ

юм. Эндэ үшөө 30 хүтэлбэрлэгшэд хурахаая ерэхэ байна.

Мүнөө жэлдэ найман бүлэгтэ хамта 230 гаран хүдөөгэй ажакхынуудай хүтэлбэрлэгшэд нуралсажа, дэлгүүрэй харилсаанай эрхэ байдалда аша үрэтэйгөөр хүдэлхэ онол аргануудые шуудалха, хүдөө ажакхын үйлдэбэриие хубилган шэнэдхэхэ талаар Орловско болон Белгородско областнуудай дүн дүршэлтэй танилсаха байна.

Хэшээлнүүдтэ республикын Хүдөө ажакхын болон эдэе хоолой министрствын хүтэлбэрлэгшэд, Экономикын министрствын болон Газаран нөөсөнүүдэй болон газар эхэмжэлгын Гүрэнэй комитедэй түлөөлэгшэд лекцинуудые уншана. Нуралсал гол түлэб февраль болотор түгээхэгдэхэ ёһотой.

Р. САНЖИМИТЫПОВА,
республикын Хүдөө ажакхын хүтэлбэрлэхэ хүдэлмэрилэгшэдэй мэргэжэл дээшэлүүлэхэ институттай таһагые даагша.

Буряад Республикын Хуули

УЛААН-ҮДЭ ХОТЫН МУНИЦИПАЛЬНА ЭМХИДЭЛЭЙ ТОЛГОЙЛОГШО В.А.ШАПОВАЛОВАЙ ЭРХЭ ТҮЛӨӨЛЭЛГЫН САГНАА УРИД ДҮҮРЭНЭН БА ШЭНЭ НУНГАЛТА ҮНГЭРГЭХЭ ТУХАЙ

СТАТЬЯ 1. "Россин Федерацидахи нютагай өөһэдэн хүтэлбэринин эмхидхэлэй гол ёһонууд тухай" федеральна хуулитай, "Буряад Республикадахи нютагай өөһэдэн хүтэлбэринин гол ёһонууд тухай" Буряад Республикын Хуулитай (Буряад Республикын Арадай Хуралай Ведомостынүүд, 1995, N 7 (18), 1996, N 15 (26), 1997, N 20 (31)) зохиладуулан, мүн тиихэдэ Буряад Республикын Верховно Сүүдэй 1997 оной сентябриин 15-най шийдхэбэринин ба Россин Федерациин Верховно Сүүдэй 1997 оной ноябриин 21-һээ тодорхойлоной гэдэһэн дээрэ Улаан-Үдэ хотын муниципальна эмхидхэлэй толгойлогшо Валерий Анатольевич Шаповаловай эрхэ түлөөлэгшые сагнаа урид дүүрһэн гэжэ тоолохот.

СТАТЬЯ 2. Бүгэдэ ниитын адли тэгшэ ба сэхэ хунгаха эрхын үндэһэн дээрэ Улаан-Үдэ хотын муниципальна эмхидхэлэй толгойлогшын хунгалта 1998 оной мартын 1-дэ гэжэ тогтоохо.

СТАТЬЯ 3. Тус Хуули албан захиргаанай хэблэлдэ толилогдоһон сагнаа хойшо хүсэндөө орохо.

Буряад Республикын Президент А.В. ПОТАПОВ.

Улаан-Үдэ,
ноябрь декабриин 25.

ТҮБ БАЙГУУЛАГДАХАНЬ

Түрэл хизараа шэнжэлгын түб Гусиноозерск хотодо байгуулагдажа эхилбэ. Эмхидхэлэй ажалые гол түлэб Сэлэнгын аймагай соёлой хүдэлмэрилэгшэд, түүхэ, географин багшанар, библиотекарнууд эдэбхитэйгээр ябуула. Түүхын гэршэ экспонадууд, байгааалин баялыге харуулан стэнд болон һонирхолтой зүйлнүүд суглуулагдана. Эдэ бүгэдые тайлбарилһан дэбтэр дансын түрүүшын хууданан бэшгэгдэжэ эхилээ.

1998 ондо Сэлэнгын аймагай 75 жэлэй, Гусиноозерск хотын 40 жэлэй ойнууд тэмдэглэгдэхэ юм. Түүхыень тобойсо харуула түбэй үүргэ энэ ушарһаа ехэ болоно.

Н.НАМСАРАЕВ.

Дэлгүүр: ажал хэрэг, ажабаидан

ӨӨНЭДТӨӨЛ НАЙДАХА САГ

Анхангаа хойшо манай Добо-Енхор нутагта хамтын өөдтэй ажахы байгаагүй юм. Таһархайшаг, муртэй хайн газаршьегүй дээрээ Эрхирэй совхозой нэгэ отделени нэрэтэй аад, таряашье, мяха, хүшье биратай абадаггүй бэлэй.

Тиймэһээ таба-зургаан жэлэй саана совхозой эсэслэн халахада, манай эндэхидтэ олонхидтонь таряашадай ажахынууд боложо таһарха, заа-зуухан сабшалангаа хубаажа абахаһаа ондоо арга зам байгаагүй. Мүнөө эндэхи 30 үрхэтэ айлай 13-ниинь бэээ даһан таряашадай ажахынууд болонхой.

Бидэ Батор Дондоконтой гурбан хүбүүд - Мунко-Жаргад, Баир болон би булга гэр бүлөөрөө таряашадай ажахынуудые эрхилнэбди. Жэшээнь, би 10 гектар сабшалантай, 4 гектар таряанай газартай, 20 толгой эбэртэ бодо мал, 5 хаамхай үнээдтэйб.

Мүн унаагай 1 морин, ЮМЗ түхэлэй 1 трактор бии. Анзаһан, борной, косилка, тармуур гэхэ мэтэ байгаа ааб даа. Гэр бүлөөрөө 4 хүмди. Дарима нүхэрни багша, хоёр үхибүүднай хургуулийн хурагшад. Тийхэдээ ажахыдаа гол түлэб гансаараал хүдэдэгби.

Гэбшье мүнөө сагта фермер гэхэ гү, али таряашанай багахан ажахын эзэн гансаараа өөдтэй ажал бүтээжэ шадахагүйнь элитэ.

Бидэ хабарын хамтаржа, техникэ зэмсэгэ нэгэдхэжэ, таряалан дээрээ бага-сага таряа, хартаабха таридаг, үбһээ баһал гол түлэб хамтын хүсөөр сабшажа, хуряжа абадагбди.

Үнгэрһэн жэлдэ хартаабхамнай яһала хайнаар ургаа хэн. Ургасаяа хамтадаа хуряжа, хартаабхаяа баһал хамтынгаа автомашинаар Загарай, Онохой, Улаан-Үдэһье абаашажа байгаад худалдаабди. Гадна үхэрэй, гахайн мяха Кабанскын аймаг хүрэтэр абаашажа, заһаһаар андалдаа хээд, дам саашань тэрэниень худалдажа, мүнгэн болгообди. Гадна сабшажа абанан үбһээ малдаа эдихыень үлөөгөөд, бэшыень баһал худалданабди. Тийгэжэ али болохын андалдаа, наймаа хэжэ, трактор, машинынгаа түлишэ, тоһо худалдажа абанабди. Бэшээр манда ондоо хэн мүнгэ үгэхэб?

Манай эндэхи таряашадай олонхи ажахынууд тус бүридөө үмсынгөө үнээдые хааж, хүеын өөһэдөө машиндаад, зөөхэй гаргажа, бага-сага зүгы баряад, тоһыень худалдажа, заа-зуу мүнгэ оруулжа, хэрэгтэй юумээ абанабди.

Иигэжэл өөһэдтөө найдажа, өөһэдөө арга хургаяа оложо, ажамидархал болонбди.

А.ДОНДКОВ,
фермер.

Загарайн аймаг.

НАЙРЛАХА ҮНДЭН БИИ

Урда жэлэй ноябрь нарын наратай сэлмэг нэгэ үдэр эндэ хүлгөөтэй, хөөрсэгэнөөтэй байгаа хэн. Колхозой соёлой байшан соо хайндэрэйхээр хубсалһан, хүхюун зугаатай зон сугларанхай хүүежэ байба.

Энэ үдэр "Дружба" колхозойхид Хүдөө ажахын болон буйлуулгын промышленностин хүдэлмэрилэгшэдэй заншалта үдэртэй дашарамдуулан, энэ жэлэй ургаса хурялгын амжалтатайгаар түгэсхэгдэнэй хайндэрые тэмдэглээ юм. Иигэжэ хайндэрлэхэ, найрлаха үндэншье байгаа гэжэ ханахаар.

Тус ажахы байгша ондо аймаг соогоо эгээл ехэ таряа хуряжа абаа. Эндэ таряалангай гектар бүриһөө дунда зэргээр 16 центнер шахуу ургаса абтаа.

Энэмнай манай таряашадай, механизаторнуудай хара хүлһээ гамнангүй хүдэлһэнэй аша үрэ гэшэ. Үнгэрһэн хабарай, зунай, намарай сагай уларилай тиймэ хайн байгаагүйшье хаань, таряалан дээрэхи бүхы хүдэлмэриез эхинһээн эсэстэн хүрэтэр хаһа саг соонь хайн шанартайгаар хэнһэнэйнгээ ашаар муу бэшэ ургаса абаабди. Эндэ тракторно-таряан ажалай бригадын бригадир Баир Жамсуевич Жамсуевай, мүн бүхы гэшүүдэйн габьяа ехэ, гэжэ колхозой түрүүлэгшэ Б.Г.Ж.Жигжитов хэлэнэ.

Ургасын хуби заяае шийдхэн түрүү комбайнернууд, трактористнар болон бусад хүдэлмэришэдөө түрүүлэгшэ, нэрлэбэ. Дүршэлтэй комбайнер Ринчин Бодиев үнгэрэгшэ намартаа 7633 центнер таряа сохижо, ажахы соогоо эрхимлэжэ гараа. Тэршэ-лэн бэрхэ комбайнерууд С.Г.Доржиев, О.Б.Гончиков, Ж.Д.Тудупов, А.Б.Тарнуев, В.Г.Просяников, мүн

трактористнар В.В.Мухин, Б.Д.Жалсанов, С.Ц.Цыбиков, жолоошод В.Ж.Жамбалов, И.А.Нагаслаев болон бусад баһал үндэр бүтээснүүдые туйлаа.

Мүнөө сагта урдаа хараха халбаримнай таряан ажал болон. Орооһо горитой сохижо абананай ашаар Республикын эдэе хоолой корпорациһаа абанан урьһаламжаяа (810 миллион түхэриг) бусааха, өөһэдтөө хэрэгтэй үрһэн хүрэнгэ хүсэд хүрэхөөр хааха, зондоошье горитой таряа хубааха, худалдаха аргатай болообди. Тиймэһээ гараад байгаа жэлдэ таряанайнгаа газар үшөө үргэдхэжэ, 3000 гектарһаа бага бэшэ талмайда орооһото ургамалнуудые ургуулха зорилготойбди, гэжэ түрүүлэгшэ хөөрэнэ.

Энэнтэй хамта колхоз мал ажалаашье муу бэшээр эрхилнэ гэжэ тэмдэглэхээр. Тусхайлбал, ажахын хү наалин 2 фермэдэ (даагшадын А.М.Сандаков, Д.Ц.Цыренов) жэлэй үнгэрһэн 11 һарада 250 шахуу тонно хүн абтаа гэхэ гү, али

тэрэнь нёдондоной энэ үеынхихөө 50 гаран тонноор ехэ болон. Эндэхи түрүү хаалишад Наталья Цыренова, Василиса Асалханова гэшэд жэлэй эхинһээ хойшо үнээн бүриһөө тус тустаа 1910, 1925 килограмм хү наагаа.

Олонхи хонишодын баһал магтаалтай хайн хүдэлнэ. Жэшээнь, Бутид-Ханда Ринчиновагай отарада энэ жэлдэ зуун эхэ хонин бүриһөө 100 шахуу хурьган түлжүүлэгдэ. Ажахыда бүхы дээрээ зуун эхэ хонин бүриһөө дунда зэргээр 76 хурьган томо болгогдоо, хонин бүхэнһөө 2,8 килограмм ноһон хайшалагдаа.

Үнгэрэгшэ зундаа үнөөхил механизаторнуудай оролдосотойгоор ажалланай ашаар ажахыда адууһа малдань хүсэд хүрэхэ үбһэнһөө гадна, 1000 шахуу тонно силос, 600 тонно сенаж, 2940 центнер зеленко нөөсэлэгдөө. Мүнөө эндэ малай үбэлжэлгэ баһал хайнаар үнгэрэгдэжэ байна.

А.САЛЬВАССЕР.

Яруунын аймаг.

"ЭКСПРЕСС" КАФЕ НЭЭГДЭБЭ

1997 оной декабриин эхээр Улаан-Үдэ хотын Бабушкинай нэрэмжэтэ үйлсэдэ бизнес-түб нээгдэжэ, зоной ажабайдалда таатай хангалга бии болобо тэмдэглэхээр.

Энэ түб мүнөө сагай электронно түхээрлэгээр хангагдан тиймэһээ ехэ хүлээнгүй дэлхэйн элдэб хотонуудай телефоноор хөөрэдэжэ гү, али Америкын ямар нэгэ университетэй библиотекэһээ хэрэгтэй мэдээ абаха үгышье хаа ямаршье хото нииндэн ошохо, ерэхэ самолон билет абаха аргатай болонхойе хайшаамаар.

Иймэ хангалгануудтань нэмэлтэ болон хаяхан "Экспресс" эндэ нээгдэбэ. Тийгэжэ хүнүүд ямар нэгэ хэрэгэ бүтээхэ зуураа үлэ залгажа, амараад гараха арга болобо гэшэ. Мүн олзын хэрэг эрхилэгшэдэй харилцаа фирмэнүүдэйнгээ түлөөлэгшэдтэй суглаа үнгэргөөд, уулгаад, шэмэтэй ундаар хүндэлөөд гаргаха аргын сэгнэхээр. Мүнгэтэйл хаа, өөрөө эмхидхэжэ зоболтогуй.

Бидэ үглөөнэй 10-һаа үдэшин 7 саг болотор хүдэлнэ. Манай кафе архидалга, сэнгэлгын газар бэшэ хадань ажал зониие түргэн хооллуулха зорилго урдаа табинабди. Пицца, бууза, пельмень, мяханай болон овоштой саладуудые залууһаа, дүршэлтэй тогоошон Денис Федоров хэдэг, гэжэ кафе даагша Гаянэ Нуриковна Асатарян хөөрөө хэн.

Бишье хахад часай туршада Санкт-Петербургад хөөрэдөөд, кафеде орожо үлэ залгаад гараа хэм. хайн хөөлоо бэлдэн гэжэ ажальень сэгнэб.

Бармен Феликс Асатарянай "хадынхяар", шог зугаатай уттадагынь зондо бүришье өөгшөөгдэнэ хэбэртэй.

Т.НИМБЭВ
ЗУРАГ ДЭЭРЭ: бармен Ф.Асатарян, кафеэ даагша Г.Асатарян, тогоошон Д.Федоров.

Р.Б.БАЗАРОВАЙ

ХҮЛ ДЭЭРЭЭ БОДОХО АРГАТАЙ

Һаяшаг баян түүхэтэ Галбай нутагай зон колхозойнгоо алдарт 70 жэлэй ойн баярые тэмдэглээ хааб даа. Түнхэнэйнгөө гол соо түрүүшын хамтын ажалай һуури табихан "Мир" колхоз энэ үе соо гайхамшагта зам гаталһан, горитой амжалтануудые туйлаһан түүхэтэй ааб даа.

Тэдэ мүнөө колхоз хүндэхэн байдалда оронхой. Дэлгүүрэй экономикын орёо бэрхэтэй эрхэ байдалда ажахы һүүлэй жэлнүүдтэ тарилгынгаа талмай хороохо, адууһа малаа эрид үсөөлхэ баатай болоо. Анхандаа нилээд олон үхэр малтай 2 фермэ, буруу, хашарагуудай хэдэн гүүртэ, хонидооршье яһала олон отаранууд эндэ байгаа хаа, мүнөө хү наалин фермэнүүд хаагдаа. Хонидыншье үгы бол-

годоһоор үнинэй.

Тэрэнэй хажуугаар һүүлэй хоёр жэлдэ ган гасуур тохөөлдожо, таряан ажалыншье хүндэ байдалда ороо. Энэ 1997 ондо 500 гектар таряанай газарһаа гектар бүхэнһөө миил 7 центнер ургаса абаа юм.

Хэды иимэ байдалда ороошье хаа, Галбай нутагайхид урма зоригоо эөөслэн унагаанагүй. Ходо иимэ доройтонги байхагүй, хэзээшье дахин хүл дээрээ гарахабди гэхэн найдал эндэхи зондо бии.

Тээсгэн колхозой түрүүлэгшэ Л.Д.Амбаевтай хөөрэдхэдэмнай, иигэжэ хэлээ хэн:

- Нэн түрүүн яажашье хаань, таряан ажалаал өөдэн үргэхэ зорилготойбди. Ерэхэ хабартаа адагынь 700 гектарта шэниисэ тариха,

хайнаар ургуулхын тула "Бурятская-79" сортын нэгэдэхи репродукцин үрһэн наринаар сэбэрлэжэ, амбаарнуудтаа хаагаабди.

Саашадаа хамтын, үмсыншье малда хайн шанартай үбһэ хүсэд хүрэхөөр бэлэдхэдэг болохын тула Хуурманга 270 гектар дээрэ олон жэлэй ногоо тариха, сабшалангаа хайн болгохонмай. Мүнөө колхозойнгоо мал олон болгохын тула мяханай үүлтэрэй (гол түлэб казахай улаа малаан) 100 гунжадые Туранай совхозһоо худалдажа абахаар хараалнабди. Даб дээрэ ажахыда 300 шахуу иимэ үүлтэрэй үхэрнүүд хурууһалагдана.

Гадна ядахын сагта ажахы доторой хэрэгсэлдэ гаргашалхаар үсөөхэньше

хаань, гахай баряагүй аргагүй болоо.

Худалдажа заа-зууһа хаань, мүнгэ оруулха хартаабха, овош таряа болохо ханаан бии. Ердэ жэлдэ 10 гектарта орооһо эдэе ургуулха, үшөө гектарта шасаргана таряа зорилготойбди. Мүн тэндэнэ зүгы барихада мунанянаб.

Ой модоной хажууда хадаа жэл бүхэндэ кубометр барилгын болобо бээжэ худалдаха бии. Мүнөө 3 нилоо хүдэлэгдэхэ аргатай.

Түрүүлэгшын иимэ хэлэһэнһээ ойлгохо ажахыда өөһэдын оршын хараа түсэб, тэрэн бээлүүлэхэ арга боломжой яһала бии.

Түнхэнэй аймаг

"Знамя труда" газетын хэвлэлдэ гараһаар 65 жэлэй ой

нониной 65 жэлэй ойдо зорюулагдаа. Елена Ринчиновна тухай хониний хуудануудта зураглалнууд ходо гаража байгаа, тиимэһээ энэ баяр ёһололдо турнирай зорюулагдаһаниинь гайхалтай бэшэ. Мүн 65 жэлэй ойдо зорюулагдаһан түхэрээн шэрээ үнгэргэгдэжэ, редакциин ажалда бии байгаа шиидхэгдээгүй

дог 2-дохи гастрономтой хэлсээ баталаад, хямда сэнгээр захил хэдэг болонхой. Мүнөө жэлдэ хониний хэһэг хоёр мянганһаа дээшэ гараагүй. Саарһанай

ехэтэй журналист Мэдэг-маша Санжиевна Батуева олон жэлэй туршада шадмар бэрхээр хүтэлбэрлжэ байна. Мүнөө жэл "Знамя труда" хониний таһагые даагша Дарима Дмитриевна Гармаева, "Ажалай туг" гэжэ һарадаа нэгэ дахин буряад хэлэн дээрэ гаража байдаг хониний редактор Сэсэгма Долгоровна Хойлокова гэгшэд "Буряадай Республикын соёлой габьяата хүдэлмэрилэгшэ" гэнэн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртөө.

"Ажалай туг" гэжэ буряад хэлэн дээрэ гаража байдаг хонин урдандаа неделидээ гурба дахин гарадаг хэн. Мүнөө һарадаа нэгэ дахин гарадаг. Ерэхэ жэлдэ неделидээ нэгэ дахин гарахаар хараалагдана. Аймагай захиргаан редакцида энэ талаар туһалха тухайгаа

ГУУРНАНАЙТНАЙ ГҮЙСЭ ХУРДАН БАЙГ ЛЭ

Үнгэрһэн 1997 он Захаанай аймагай ажабайдалда носо удхатай байба. Аймагай айгуулагдаһаар 70 жэлэй баяр захааминаархин гэгшээр тэмдэглээ. Гэхэтэй "Знамя труда" хониний редакциин коллектив түрүүшын дугаарай хэблэгдэн гараһаар 65 жэлэй ойе гондоной декабрь һарада гэгшээр тэмдэглэбэ. Хүнэй ажабайдал, аминаһанай шата ажабайдал, аминаһанай шата ажабайдал, 70 жэл гээшэмнай үзхэн хугасаа болоно аабза. Харин түүхын манлайда гэгшээр 70 жэл зурагас гээд үнгэрһэн богонихон болзор ааб даа. Гэбэшье энэ хугасаа соо социальн-экономическа талаараа аймаг яһала урган хүгжэһэн, республикын промышленна томо аймагуудай тоодо ороһон, хүдөө ажархын нилээд амжалтнуудые туйлаһан байха. Мүнөө хүндэ саг байна гэхэ хүн бүхэмнай бээ дээрэ мэдэржэ байна. Ажалай тугтай хүдэлжэ байгаа алантомо предпрятинуудай нэгэн байһан Ээдын комбинат хаагдажа, хэдэн мянгад хүнүүдэй ажабайдалда үйдхар, хохидол асараа. Гэбэшье ажабайдал энээ гээр дүүрээ бэшэ, эгүүридэ хүнхын оршолоной гэгээн сагаан үдэр бүхэн ажабайдалда өөрынгөө хубилалтануудые оруулжа, һандар-

һан, хохидоһон предпрятинуудай орондо шэнэ бүридэлнүүд бии боложо, хүлээгдэжэ байгаа үглөөдэр бүхэн шэнэ найдал түрүүлжэ, байдаг дэлхэйн ёһо жама бии бэлэй.

Энэ 70 жэлэй туршада гаталагдаһан зам болоһон үйлэ хэрэгүүд аймагай хониние алгад гараагүй. Анхандаа "Захааминай үнэн", "Вольфрамай түлөө" гэнэн гаршагуудтайгаар гарадаг байһан "Знамя труда" хонин 65 жэлэй туршада хэблэгдэн гаража, аймаг дотор боложо байгаа үйлэ хэрэгүүдтэй уншагшадаа ээлжээтэ дугаар бүхэндөө танилсуулжа байдаг.

Тус баярта зорюулагдаһан хэмжээ ябуулганууд жэлэй туршада үнгэргэгдэжэ, "Аймагай хэблэл-65" гэнэн ниитэ гаршаг доро материалнууд олоор хэблэгдээ, Россин агропромышленна комплексын габьяата хүдэлмэрилэгшэ, Хани барисаанай, Ленинэй болон Ажалай Улаан Тугай орденуудай кавалер, аймагай суута хонишон байһанаа мүнөө "Талата" гэжэ таряашадай ажалье хүтэлбэрлэгшэ Елена Ринчиновна Норбоевагай шанда хүртэхын тула хүүгэдэй дунда национальн барилдаагаар тээмэндэ үнгэргэгдэһэн турнир баһал

асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдээ, дүнгүүд согсологдоо, эдэбхитэй хүдөө бэшэгшэд тодорюулагдаа.

Мүнөө үедэ "Знамя труда" хонин ород болон буряад хэлэнүүд дээрэ хэблэгдэнэ. Энэ хонин неделидээ гурба дахин гарадаг байһанаа, сагай хүшэрһөө боложо, мүнгэ алтанай дуталдажа эхилхэдэ, неделидээ хоёр дахин гарадаг болоо хэн. Аймагайнгаа типографида 180 гаран миллион түхэриг үри шэритэй болонхой. 10-15 жэлэй урдахана аймагай хонинууд партиин райкомой комитетдэ түшэг тулгууритай байжа, саарһан, мүнгэн тухай балай һанаа зободоггүй бэлэй даа. Харин мүнөө үнэ

сэнгүүдэй дээшээ собхорһон үедэ саарһашье асарха гээшэ ехэ сэнтэй, хүшэр болонхой ха юм.

Гэбэшье, бэшэ аймагуудта буряад хэлэн дээрэ гарадаг хонинуудайнь хаагдажа, гарахаа болёод, ород хэлэн дээрэ хэблэгдэжэ, байхада, харин "Знамя труда" хонин хоёрхоншье хуудан дээрэ (мүнөө зунай туршада) гараад лэ, уншагшадтаа хүргэгдөөд лэ байгаа. Тиин, редакциин хүдэлмэрилэгшэд хонинийнгоо хэһэгэй ехээр доошоо орошохогүйнь тула, али болохо арга хэрэглэхые оролдожо, хажуудаа оршо-

олдохогүй, үнэ сэнгэйнэ ехэ, үри шэритэй энэ үе сагта иимэшье хэһэгээр гаража байһамнай болоо гэжэ редакциин бухгалтер Д.С. Мункуева хэлэнэ хэн.

Һүүлэй 2-3 жэлэй туршада редакциин хүдэлмэрилэгшэд салин хүлһээшье саг соонь абахаяа болёод байбашье гуурһаниинь мохоогүй, аймаг дотор боложо байгаа хонинуудаа уншагшадтаа саг соонь дуулгаад, хонин хонин

материалнуудые саг үргэлжэ хэблэжэ байдаг. Редакцида бэлиг талаантай, хүсэл зориг ехэтэй залуу журналистнууд мүнөө хүдэлнэ. Баяр Табдаев, Дарима Гармаевагай, Любовь Жугдуровагай бэшэһэн материалнууд уншагшадтай анхарал ехээр татадаг. Редакцие дүршэл

найдуулаа. Тус хониние Сэсэгма Долгоровна Хойлокова хүтэлбэрлэнэ. Хониний дэргэдэ аймагай "Уран Дүшэ" гэнэн литературна нэгэдэл хүдэлжэ байдаг. Нэгэдэлэй гэшүүдэй "Зэмхэ сэсэгэй зэрэлгээн соо", "Уран Дүшын угалзанууд" гэнэн шүлэгүүдэй хоёр согсолбори аймагай типографида хэблэгдэһэн юм. Хониний хуудануудта "Уран Дүшын" гэшүүдэй шэнэ шэнэ бүтээлнүүд саг үргэлжэ гаража, уншагшадтаа баясуулжа байдаг.

"Знамя труда", "Ажалай туг" хонинууд хээшэ нэгэтэ компьютерна аргаар хэблэгдэхэ болохо бээ гэжэ һанагдана. Иимэ арга сжалдаа нэбтэрүүлхын тула шэнэ түхээрэлгэнүүдые абаха хэрэгтэй. Хэрбээ энэ хүсэл бээлбэл, газетэмнай хонирхолтойшье, үнэ сэнгэйнгээ талаар хямдашье болохол хэн. Аймагайнгаа журналистнуудые энэ ехэ баяр ёһололоор халуунаар амаршалаад, нүхэдтөө жаргал, элүүр энхые, һайн һайханиие хүсэнэб.

Надежда ШАГДУРОВА,
манай корр.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ:
"Знамя труда" хониний хүдэлмэрилэгшэд 1991 ондо; М.С.Батуева - хониний редактор; Н.Д. Гармаева - корреспондент; Б.С.Табдаев - корреспондент; А.Ж.Доноев; Ц-Д.П.Очирова; Н.Ц. Очиров.

Редакциин архивһаа.

ФЕ

хотым

хотонууд

ямар нэгэ

эе абаха

хэ самолд

аяхан

ямар нэгэ

раха арга

й харилса

эргөөд, са

ха аргын

оболгогүй

хүдэлнэй

дань ажал

бди. Пид

ые залуу

гэжэ ка

тербург

ом. Найн

дугаатай

эй.

НИМБ

ее га

ОВАЙ

аряаг

аа-зуу

руула

ц тари

ин. Ер

а огор

ушөө

на тар

Мун

ихада

ууда бай

эндэ

агын

аха

пилор

тай.

ид

агхо

ын

тэр

ломж

Б

Нүхэр тухай үгэ

УРДАТНАЙ ҮШӨӨЛ ОЛОН ДАБААН...

Вера Антониовна БАЛДАНОВА Улаан-Удын Октябрьска районой 19-дэхи хургуулида 1986 онһоо ажаллана.

Энэ хугасаа соо дүршэлтэй багша байһанаа тэрэ харуулаа. Залуу багшанартаа баян дүршэлтэй хубаалдана. Ажалдаа тон эрилтэ ехэтэйгээр хандадаг. Мэдэб шэнэ онол аргуудыг амжалтатайгаар хэрэглэдэг хадань хурагшадайн мэдэсэ, шадабари үндэрөөр сэгнэгдэдэг.

Хэсгээлхээ хэсгээлдэ хүгжөөн хургалгын онол арга хэрэглэдэг юм. Тиймһээ хурагшадайн хадуун абалга, али бүгдэ асуудалуудта юхөөхы еһоор хандалга, бодомжолжо хуралга харагдадаг. Хурагшад хэсгээлхээг сэрээр, зүбөөр бэлжэжэ хурана.

Мүн хурагшад хэсгээлдэ эстетическэ хүмүүжэл абана: нааданай, драматическа, сценическэ аргуудыг багшань шадамараар хэрэглэжэ, гэдэниг һонирхол бүри дээшлэнэ. Дифференцированнэ арга гэшые хэсгээлдэ нэбтэрүүлдэгэйн үрэ дүн гэхэдэ, үндэһэтэ болон дээшлүүлһэн хэмжээний дабаринууд хурагшадта үгтэдэг. Ород хэлэйг ба математикийн хэсгээлүүд уридшалан хургалга хэрэглэдэг.

1-дэхи классайн хурагшад хэлэлгын хубинууд, мэдүүлэлэй гэшүүд, үдхэлгын таблица гэхэ мэтэ мэдэсэнуудтэй болонхой.

Ухаалдин бодомжолгодо хурагшадаа, шабинараа шадамараар хургана. Тэрэниг үрэ дүн гэхэдэ, хурагшадайн 86 процентнь эрхим сэглэлтэйгээр хурана.

1993-1994 онуудай хуралсаай жэлһээ эхилжэ, энэ багша түүхын, соелой, литературай материалуудтай хурагшадаа танилсуулна. Тиймһээ хурагшадайн мэдэсэ үргэнэ буряад, Хойто зүгэй арадуудай урданай ажабайдалай түүхэ, еһо заншал тухай һонирхолтой мэдэсүүдыг хэсгээлдэ абадаг юм.

Багшын классһаа гадуур хэдэг хүдэлмэри тон ехэ: эдирхэн хурагшадтаа түрэл хотынгоо һонирхолтой газарнуудар аяншалга хэдэг, музейнуудтэ, театрта ошодог, хүшөөнуудтэй танилсадаг. Гадна эхэ байгааалингаа баялгитай танилсажа, ямар аргаар жэгүүртэниг хамгаалсахаб, хоморой ургамалуудыг, жэшэнь, мойһон, улаалзай, жэмэстэ ургамалуудыг яжа аршалсахаб гэхэ мэтэн асуудалуудыг табича, хурагшадтаа сэдхэлэй ехэ хоорээдоо хэдэг байна.

Эдэ бүхы ажалын үндэр эрилтэйг, холын хараатай. Наһанайнгаа мэргэжэлдэ шуналтайгаар хандадагын эндэһээ харагдана гэжэ тэмдэглэе.

Баян дүршэлтэй багша саг үргэлжэ хургуулингаа, мүн городой хургуулинуудай багшанарта нээмэл хэсгээлүүдыг үгэдэг байна. Тийгэжэ хуралсаай шэнэ онол аргуудтай бусадые танилсуудаг заншалтан юм.

Хургуулингаа залуу багшанарай методическа нэгдэлэй хүтэлбэрилэгшын хүндэтэ үүргыг үнинэй даажа ябадаг.

Багша хэсгээлдэ хэрэглэжэ дидактическа болон харуулан ойлгуулха материалуудыг темэнуудээрн илгаруулан согсолонхой.

Хэсгээлүүдэ үнгэрэгдэг кабинетынь харуул, уран һайханаар шэмэлдэнхэй.

Эндэ мүн эдэбхитэй түрэлхидэйше үүргэ байгаал ёһотой.

Вера Антониовна һаяхан тэбхэр 50 наһаяа гүйсэбэ. Энээхэн наһан гэгшэмнай эринэ дундаа ябаһан үе гэшээл даа.

Багшын урда үшөөл олон дабаан утгана. Ехэ ажал, үндэр үргэн хүтэл дабаан, сэхэшые, хогирхойше харгинууд...

Хурагшадын бэжээхэ, мэргэжэлээ олохо. Багшяа һанан дурсан, баяр баясхалан гэдэнь хүргэхэ. Энэл - багшын ажалай үрэ дүн, сэглэлтэ.

Буянтай ажалынь засагай дээдын зургаанууд үндэрөөр сэгнэхэ бэээ гэжэ найдаад, хүндэтэ багшяа алтан ойгоорн амаршалаад, багшанарайнгаа, хурагшадайн зүгһөө үрээл үгэнүүдыг хэлэхэ дуран хүрэнэ:

Табан үнгын сэсэгүүд Тала газараа шэмэглэг, Табин наһанай баяр Танай наһа шэмэглэг. Ажал хэрэгээ Амжалтаар шэмэн ябагты! Алдар солотой, Арагтаа хүнгэтэй бологты!

М.БАДМАЕВА,

Улаан-Удын 19-дэхи дунда хургуулин эхин классуудай талаар директорэй орлогшо, Р.ДАШИЕВА, энэл хургуулин буряад хэлэнэй багша.

Газетымнай удаадахи дутаар январин 10-да гараха.

СОЛОТО УХААЛАН ЗОХЁОГШЫН СУУТА БУУ ТУХАЙ

Удмуртин ниислэл-Ижевск хотын хүн зоной дунда хоёр ехэ һайндэр боложо, хэдэн үдэрэй туршада үргэлжэлбэ. Ушарын хэлэхэдэ, Ижевскын машина бүтээлгын заводой 190, харин түүхэ домогто ороһон "АК-47" түхэлэй автомат бугай мүндэлһөөр 50 жэлэй ойн үдэрүүд тэмдэглэгдэе ха юм.

1807 ондо I Александр хаанай зарлигаар түүхэ домогтоор баян энэ завод мүндэлөө һэн. Завод барилгада инженер Андрей Дерябиной оруулан хубитань ехэ юм. Түргэн саг соо баригдан энэ завод Иж голлой эрьедэ түрүүшын томо барилгануудай нэгэн боложо, Россин гүрэн соогуур суурхуулжа эхилһэн намтартай. Мүндэлһэн түрүүшынгээ жэлдэ тус заводой урангартай мастернууд 7 сахюур буу болон бусад зэбсэгүүдыг бүтээжэ, хаанай зүгһөө баяр баясхаланда хүртэһэн байгаа. Харин 1812 ондо Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай эхилхэдэ, Иж хотын шадамар бэрхэ уран дархашуул Россин армида 6 мянган буу бүтээжэ үгэһэн түүхэтэй. Заводой урашуул, мастернууд жэлһээ жэлдэ ухаан бодолоо гүйлгэн шэнэ түхэлэй буу, зэбсэгүүдыг дархалхын түлөө ехэ хубитаа оруулажа гараа. Жэшэнь, 1867 ондо зургаан гурьбатай, сэмгэ руугаа патрон хэхэ шэнэ буу ухаалга бүтээһэн байха юм. Долоон жэлэй үнгэрөөд байхада, инженер Берданай ухаалхан, манайше ангуушадай берданха гэлсэдэг дүрбэн гурьба-

тай, 1891 ондо инженер Мосинай дархалхан гурбан гурьбатай буунууд бүтээгдэжэ, Россин бүхы нотагуудай ангуушадта һайшаагдадаг болоо һэм шуу.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай жэлүүдтэ Ижевскын хүдэлмэришэд, инженерүүд, мастернууд аяар 13 зүйлэй һайн шанартай буунуудыг, олоор бүтээжэ эльгээһэн байха юм. Эдэ буунуудай дундаһаа инженерүүд Дегтярёв, Симоновой зоёһон танкнуудыг томо һомоор буудаха, инженерүүд Березин, Шпитальный, Нудельман-Суранов гэгшэдэй зоёһон авиацида хэрэглэгдэдэг пушканууд дайсанай сэрэгүүдыг һүнөөн дараха шухала добтолго, хамгаалгада горитой туһа нэмэри боложо үгэдэг байгаа. Тиихэдэ заводой бүхы коллектив нэгэ хоногой туршада 12 мянган бага, ехэшые аматый буунуудыг бүтээжэ, фронт эльгээдэг байһыень нэн түрүүлэн тэмдэглэлтэй.

1948 онһоо "Ижмаш" заводой түүхэ Михаил Тимофеевич Калашниковай нэрэтэй нягта холбоотой болон юм. Тиихэдэ һаял 24-тэй боложо ябаһан ахалагша-сержант, танкист хүбүүн ороной мэдээжэ буу зоёбогшодтой адляар бэээ суурхуулжа эхилһэн байгаа. Тэрэ заводто ерэхэдэ, ямаршые эрдэмтэн, ехэ тусаал даажа ябаһан хүтэлбэрилэгшэ бэшэ, юрын хүдэлмэришэн һэн. Харин заводто уни удаан саг соо хүдэлжэ ябаһан, дүй дүршлөөр баян үбгэжөөлнүүд ухаамгай

бэрхэ хүбүүн тухай ийн хэлсэдэг байгаа: "Байзагшяа яарагты! Бага наһанһаа ухаамгай бэрхэ энэ хүбүүн шэнэ зоёёохо талаар Симоновой дутуугүй хүдэлжэ, өөрыгөө талаһаа харуулхал ха".

Пүүлэй һүүлдэ "хэсгээ хэнээ..." гэһэн урда гайтайхан мурьсөөн, үрэ бодолоо һайсахан лэ гүйгүдэрнүүд... Эндэл Михаил лашников илажа гараа ха. Мүнөө ородой эрхим зоёёһон, Социалист Ажар хоёр удаа Герой, Ленин Гүрэнэй шангай лауреат, техническэ эрдэмэй доктор, генерал-майор М.Т.Калашниковай зоёёһон мэргэн ороноймнай Зэбсэгтэ Хүснэгтэй бүхы сэрэгшэд гартаа баринхай, харуулда жагса ойроо хүртэшгүй хил херхоор хамгаална. Тэрэгшэ уламжалан, "АК-47" нэрэ болон автомат буу мүнөөнөөр 50 жэлэй ойн баян һайндэрыг энэ үдэрнүүд

манай ороной ажалын сэрэгшэд тэмдэглэе. Дэлхэ ороноудай мэргэжэлтэдэй, инженерүүдэй тодорхойлоһон ёһоор, "АК" хадаа Америкийн 16, Израилийн "Узи" буунуудтай холо үлүү, булюу хүсэтэй болонхой. Тиймһээ "АК-47" маркын буу дэлхэйн 55 ороной өөрынгөө зэбсэгтэ хүсэнууд хэрэглэгдэг болоо. Үнгэрөө байһан үе соо "АК" буу миллион тоотойгоор үйлдэһэн лэгдэһэн байха юм.

Олон зүйлэй хэрэгсэлнүүд бүтээжэ гаргадаг машин бүтээлгын "Ижмаш" предпринимэдэ буунуудыг бүтээхэһээ гадна мотоцикл, автомобиль, станокнуудыг, инструментнуудыг хэдэг. "АК" түхэлэй буунуудыг үйлдэбэрлхынгээ хажуугаар завод Драгуновой зоёёһон мэргэн буу, ангуушадай карамин, спортивна винтовконуудыг авиационно пушканууд болон бусад зэбсэгтэ түхээргэлгэнүүдыг бүтээжэ, оронойнтоо һалбаринуудта эльгээнэ.

Стрелков буунуудыг бүтээжэ хэрэгтэ гүрэнэй урда габыятай байһанайнгаа түлөө, мүн "АК-47" түхэлэй автомат буу бии болгоһоор 50 жэлэй ойн баярай үдэртэй дашарамдуулан, ахамгай конструктор, "Ижмаш" акционерн нээмэл бүлгэм конструкторнуудай бюротой таһагыг даагша М.Т.Калашников Россин Федерацийн Хүндэтгэлтэй грамота болон дурасхаалтай бэлэгээр шагнагдаа юм.

Б.ЦЫРМПИЛОВ оршуулаа

Т.Е.ГЕРГЕСОВА

Россин Федерацийн габыята артистка, Буряадай арадай артистка, "Хани барисанай" орденной кавалер Татьяна Ефремовна Гергесова наһанһаа нүгшэбэ.

Татьяна Ефремовна Эрхүүгэй областиин Балаганска уездын Хартаново нууринда 1915 ондо түрэнһэн юм. 1936 ондо искусствын техникум дүүргэһэнэй удаа Буряадай театрай тайзан дээрэ олон рольнуудыг гүйсэдхөө.

1940 ондо Москвада болоһон Буряадай литература ба искусствын нэгдэхэ декадада хабаадажа, буряад хатарнуудыг өөрөө найруулан табяа.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай үедэ буряад артистнуудай концертын бригадада тэрэ оролсожо, байлдаануудай газарта сэрэгшэдэй урда наада харуулагша

һэн. Татьяна Гергесова СССР-эй арадай артист И.Моисеевэй хурагша байһан, тэрэнэй хүтэлбэри дор "СССР-эй арадуудай ба Зүүн зүгэй хатарнууд" гэжэ программа бэлдэдэ орон соогоо ба хилын саагуур амжалтатайгаар харуулан габыятай.

Т.Гергесова хатаршан байхын хажуугаар хатар найруулан табича гэжэ ехэ мэдээжэ байгаа. Буряад үндэһэтэнэй искусствын жасада тэрэнэй табихан "Нерпушки", "Глухари", "Хатар наадан", "Булагай хажууда", бусад хатарнууд ороо. Т.Е.Гергесовагай олонхи хатарнуудыг Гүрэнэй "Байгал" ансамбль, арадай хатарай бусад ансамбльнууд дуратайгаар гүйсэдхэдэг заншалтай. Буряад арадай хатарнуудай суглуулбари болон номын хореографическа коллективүүдэй хүтэлбэрилэгшэдэй үдэр бүрийн дэбтэр болонхой.

"Хани барисанай" орденор, "Ажалдаа шалгарһанай түлөө", "Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай үедэ

габыата ажалай түлөө" медальнуудаар Татьяна Ефремовна шагнагданхай. Хатарай искусствын хүгжэлтэдэ оруулан ехэ габыагай ба хатаршанай үндэр бэлгитэй түлөө тэрэндэ "Буряад Республикын арадай артистка", "Россин Федерацийн габыата артистка" гэһэн нэрэ зэргэнүүд олгогдон байна.

Бэлитэй артистка, хатар найруулагша Татьяна Ефремовна Гергесовагай нангин дурасхаал бидэндэ зүрхэндэ хэтэдэ үлэхэл.

А.В.Потапов, М.И.Семенов, В.К.Агалов, Б.А.Данилов, А.Н.Жильцов, А.Ч.Нимаева, А.Г.Лубанов, А.Г.Прейзнер, А.Д.Карнышев, Г.Н.Струбинов, С.А.Тимин, А.М.Майорова, А.С.Пискунов, Г.П.Кулагина, А.П.Сахьянова, В.Г.Николаев, М.Х.Жанхацаев, К.И.Базарсадаев, В.А.Гумурова, Ч.Г.Шанюшкина болон бусад

Эмхидхэн байгуулагшад - Буряад Республикын Президент, Арадай Хурал болон Правительство

Redaction information including contact numbers for the newspaper, its departments, and the editorial board. Includes names like А.А. АНГАРХАЕВ, Г.Х. ДАШЕЕВА, А.Г. ЛУБСАНОВ, etc.